sed of dark grey colour earth – sand mixed with charcoal. The foundation was from 12 cm to 20–32 cm thick (in the depth of 47 cm from top of mound).

No burials were found in barrow 7 (10). According to the construction of barrow it can be dated to the 7th–10th centuries and can be classified to the Eastern Lithuanian barrow culture.

After exploration of barrow 8(24), it became clear that it was not a barrow, but a natural rise, which was a bit raised and acquired a barrow mound shape while equipping a forest quarter line and a firebreak.

BALTADVARIO PILKAPYNAS

Bronius DAKANIS

Vadovaujantis KVAD ardomų archeologinių vietų tyrimo programa, 2002 m. tęsti Baltadvario pilkapyno, vadinamo Švedų kapais (Videniškių sen., Molėtų r., Utenos aps.), tyrimai, pradėti 2000 m. 2000 ir 2001 m. ištirti trys pilkapiai (31–33), patekę po aukštos įtampos elektros linija (žr. *ATL 2000 metais,* V., 2002, p. 64–66; *ATL 2001 metais,* V., 2002, p. 79–81 bei B. Dakanis, Baltadvario pilkapyno tyrinėjimai, *Videniškiai – kunigaikščių Giedraičių tėvonija,* Utena, 2002, p. 57–73).

2002 m. ištirti dar du pilkapiai (2 ir 44), kuriuos ardė Šilo miško 45 ir 47 kvartalų linija (pilkapio 44 – Š pusę, o pilkapio 2 – P pakraštį). Be to, pilkapio 2 R pusė buvo sunaikinta tiesiant Videniškių–Alantos kelią, o jo PR pusėje – neseniai iškastos smėlio duobės. Pilkapių vietoje ir jų aplinkoje ištirtas daugiau nei 210 m² bendras plotas: pilkapio 2 vietoje – 90,8 m², pilkapio 44 – 103,5 m² ir kvartalinėje linijoje, į P nuo pilkapio 2 – 17 m².

Pilkapis 2 buvo 30 m į ŠŠV nuo Videniškių–Alantos kelio kryžkelės su Pabiržės keliu, į V nuo Videniškių–Alantos kelio ir į Š nuo minėtos kvartalinės linijos.

Tiriant nustatyta, kad išlikusį 70 cm aukščio sampilą sudarė pilkas smėlis su virš jo susiformavusia iki 12 cm storio juoda velėna ir pilku miškožemiu, kuris medžių augimo vietose buvo permaišytas su sampilo gruntu. Apie 10 cm storio kiek tamsesnis nuo degėsių pilkapio pagrindas išsiskyrė tik pilkapio centre ir prie kapo duobės, tarp medžių. Išlikusioje pilkapio dalyje, sampile, buvo ir įvairaus dydžio akmenų (iki 21x50x55, 28x45x45, 33x33x50 cm), kurių dauguma gulėjo ant pagrindo. Akmenys (apie 30) išsidėstę grupėmis, sudarančiomis puslankį tarp pilkapio centro ir jo išlikusių trijų duobių. Tik ties P duobe buvo tarpas tarp akmenų – jie suvirto į duobę.

Buvusio pilkapio vidurinėje dalyje, tarp jo centro ir puslankio P akmenų, po pilkapio pagrindu, aptikta degintinio kapo duobė. Ji buvo netaisyklingo ovalo formos, pailga ŠV–PR kryptimi, 80–115 cm gylyje nuo pilkapio sampilo viršaus, 1,2 m ilgio, 84 cm pločio ir 30 cm po pagrindu gylio, suploto pusrutulio skerspjūvio. Duobės užpildas – pilkas smėlis su degintiniais kauliukais (dugne ir šonuose buvo ir juodų degėsių sluoksnelių).

Išlikusią pilkapio V pusę juosė trys pailgos duobės – P, V ir Š. Pietinės duobės P

kraštas jau buvo sunaikintas kvartalinės linijos ir kasant čia smėlio duobes. Duobė – 2,6 m ilgio, 1,7 m pločio ir 65 cm gylio po miškožemiu. Duobėje buvo maišytas rusvas ir pilkas smėlis su degėsių sluoksneliais bei daugiau nei 40 įvairaus dydžio akmenų (nuo mažų iki 20x23x44, 28x30x38 cm), gulėjusių nuo duobės paviršiaus iki pat jos apačios. Palei duobės vidinį šoną ir dugną ėjo iki 20 cm storio tamsaus nuo degėsių smėlio sluoksnis ir pavienės anglys. Tai rodė, kad duobė buvo iškasta dar prieš pilkapio vietoje sudeginant mirusįjį ir į ją sužeriant deginimo liekanas. Akmenys į duobę, be abejo, suvirto nuo sampilo pakraščio – ten jų nebebuvo (kitur, kur duobės ne tokios gilios, jie šalia duobių išliko). Tai rodytų, kad įrengus pilkapį kurį laiką jį juosusios duobės buvo atviros. Matyt, dėl to, kad duobė buvo kasama dviem etapais, jos viršutinė dalis gerokai platesnė ir lėkštesnė, o nuo pusės jos gylio susiaurėja iki 1–1,2 m ir skerspjūvyje įgauna suploto pusrutulio formą. Apatinėje duobės dalyje buvo supiltos laužavietės liekanos, o iš viršutinės piltas sampilas. V pilkapio duobė buvo 1,9 m ilgio, iki 90 cm pločio ir daugiau nei 20 cm gylio, o Š duobė – 1,5 m ilgio (be tiesiant kelią nukasto jos R galo, kuris turėjo būti dar apie 50 cm ilgio), 1,7 m pločio ir apie 40 cm gylio. Abiejų duobių užpildas – pilkas smėlis. Duobių paviršiuje gulėjo keli akmenys (V – 1, Š – 3), matyt, išgriuvę iš sampilo. Šių duobių skerspjūviai – suploto pusrutulio formos.

Pilkapio tyrimai parodė, jog buvo išlikusi tik V jo pusė, o kita – R, jau sunaikinta tiesiant Videniškių–Alantos kelią.

Pilkapis 44 buvo 11 m į V nuo Videniškių–Alantos kelio, ant kvartalinės linijos, tarp pilkapių 1, 2 ir 7. Pilkapio Š pusės didesnė dalis sunaikinta kvartalinės linijos, o visas centras – vėliau čia iškasus daugiau nei 2 m skersmens ir 1,6 m gylio duobę. Todėl apie pilkapio konstrukciją buvo galima spręsti tik iš mažesnės jo P dalies. Pilkapio sampilas, kurį sudarė miškožemis, pilkšvo (po miškožemiu) ir rusvo (virš pilkapio pagrindo) smėlio sluoksniai, turėjo būti daugiau nei 60 cm aukščio. Po sampilo smėliu buvo pilkapio pagrindas – 10–15 cm storio nuo degėsių pilko smėlio sluoksnis. Jo apardytoje R dalyje aptiktas apsilydęs (?) žalvarinis karoliukas, o V – lipdyto puodo šukelė. Įžemis – taip pat geltonas smėlis su rusvu atspalviu.

Tyrimų metu išlikusioje pilkapio dalyje, sampile, aptikta akmenų eilė, ėjusi tarp pilkapio centro ir jo duobių apie 3,8 m ilgio puslankiu palei sampilo papėdę. Kita akmenų vainiko, juosusio pilkapio sampilą, dalis sunaikinta įrengiant kvartalinę liniją – išliko tik penkios išvartytų akmenų grupės ir keli pavieniai akmenys. Akmenų puslankio viduryje ir į P–PR nuo pilkapio centro, 54 cm gylyje nuo išlikusio sampilo dalies viršaus gulėjo didelis – 40x60x70 cm akmuo. Kiti akmenys (nuo 8x9 iki 36x40 cm dydžio) buvo 53–95 cm gylyje. Puslankio akmenys, be abejo, buvo krauti viena eile dviem aukštais (antro aukšto akmenų išlikę centrinėje ir ŠV puslankio dalyse), vėliau nugriuvę į išorę. Puslankio ŠR gale bei tarp jo ir pilkapio duobės esantys akmenys sudarė tarsi 60x120 cm ploto retą akmenų grindinį, žemėjantį link duobės per 1 m. Maždaug už 3,8 m į ŠŠR ir už 5 m į PV nuo pilkapio centro aptiktos pailgos, išgaubtos pilkapio duobės. Š, ŠR duobė – 4,6 m ilgio ir iki 70 cm gylio nuo žemės paviršiaus, o PR – 3,7 m ilgio ir tik apie 30 cm gylio. Per pilkapio PR duobę kastas greta esančio vėlyvesnio pilkapio 1 griovys – todėl ji netirta.

Pilkapio centre ir 2,8 m nuo jo aptiktos vėliau iškastos dvi apskritos apie 1,5 m

skersmens, 0,5 ir 1 m gylio neaiškios paskirties duobės, užpildytos degėsiais ir anglimis.

Ištirti pilkapiai datuojami viduriniuoju geležies amžiumi. Jie, be abejo, yra ankstyvesni už ištirtus kvartalinėje linijoje (31–33). Pilkapis su akmenų vainiku būdingas viduriniojo geležies amžiaus pradžiai (V–VI a.).

BALTADVARIS BARROW CEMETERY

In 2002 KVAD explored the Baltadvaris barrow cemetery. Barrows 2 and 44 were explored. In barrow 2 there was a pit of a cremation, and in barrow 44 there were a stone half-circle and pits. Accordingly, they can be dated to the Middle Iron Age.

PAŠEKŠČIŲ PILKAPYNAS

Gytis GRIŽAS, Valdas STEPONAITIS

2002 m. buvo pratęsti ardomų Pašekščių pilkapių (Molėtų r.) tyrinėjimai, pradėti 1999 m. Ištirtas vienas pilkapis 12, iš viso 96 m² plotas. 1999 m. ištirti trys pilkapiai (žr. *ATL 1998 ir 1999 metais,* V., 2000, p. 166–168), datuojami V–VI a.

Pilkapis 12 yra pilkapyno centrinėje dalyje, tarp kelių Plėšiškės–Pašekščiai, Briedinė–Pašekščiai. V, P ir R pilkapio kraštus naikina intensyvi kelių erozija. Kelio paviršiuje matėsi išlindę pilkapio vainiko akmenys. Ant pilkapio augo 5 pušys. Pilkapio sampilas labai suplokštėjęs, apie 4–6 m skersmens, 0,55 m aukščio, supiltas iš šviesaus smėlio. Jis buvo apjuostas vidutinio dydžio akmenų vainiku, kurio P dalis išlikusi nesuardyta, Š dalyje rasti pavieniai akmenys išblaškyti po visą sampilo paviršių. Pilkapį supo du iki 50 cm gylio, 1 m pločio lenktos formos grioviai, užpildyti pilku smėliu su juodos ir pilkos anglingos žemės tarpsluoksniais. Viduryje po sampilu išryškėjo stačiakampė suapvalintais kampais 210x99 cm dydžio kapo 1 duobė, orientuota V–R kryptimi. Duobė buvusi stačiais kraštais, 60 cm gylio. Smėlio spalva duobėje beveik nesiskyrė nuo natūralaus šviesaus grunto. Griaučiai labai sunykę, V duobės gale surasta kaukolė, R gale – blauzdikauliai ir pėdų kaulai. Šalia kaukolės rastos dvi apvaros: viena iš 53 gintarinių, 12 stiklinių, 4 emalio karolių, kita – iš alavinių karoliukų, juostelių ir plokštelių. Visi alavo karolių fragmentai labai trapūs, fragmentiški. Atkurti tikslią karolių apvarų seką nebuvo įmanoma, jie plačiai pasklidę aplinkui kaukolę. Dalis jų buvo labai smulkūs ir rasti tik sijojant. Taip pat prie kaukolės rasti du žalvariniai žiedeliai, kelios grandelės ir įvijėlė. Duobės centre gulėjo sulenktas geležinis pjautuvas. Šalia blauzdikaulių rasta iš aštuonių alavinių tūtelių sudaryta juostelė. Pilkapyje buvo palaidota moteris, kapas datuojamas IV a. Tai ankstyviausias tirtas pilkapis Pašekščių pilkapyne.

Radiniai perduoti į LNM.

PAŠEKŠČIAI BARROW CEMETERY

In 2002 in the Pašekščiai (Molėtai district) barrow cemetery, disturbed barrow 12 was explored. The barrow flattened, it was 4-6 m of diameter, 55 cm high, with fragments of a stone circle. In the centre of the barrow under the basement there was a primary burial of a female with burial items: necklaces of glass, amber and tin beads, brass rings and axis as well as an iron sickle. The barrow is dated to the 4th century.